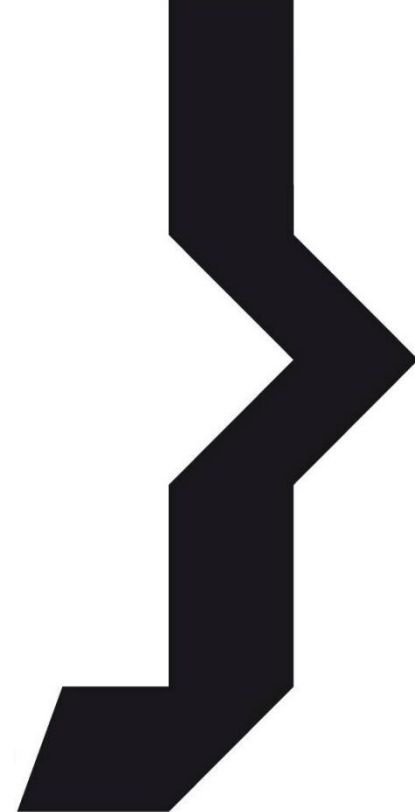

VYUŽITÍ SOCIO-KULTURNÍ ANIMACE JAKO INOVATIVNÍHO NÁSTROJE KOMUNITNÍ SOCIÁLNÍ PRÁCE

Mgr. Jan Hloušek, Ph.D.

2. Veletrh sociálního podnikání

Zaměstnanost – sociální podnikání – sociální bydlení – společenská odpovědnost

11. května 2018

Kongresové centrum ALDIS, Eliščíno nábřeží 375, Hradec Králové

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta

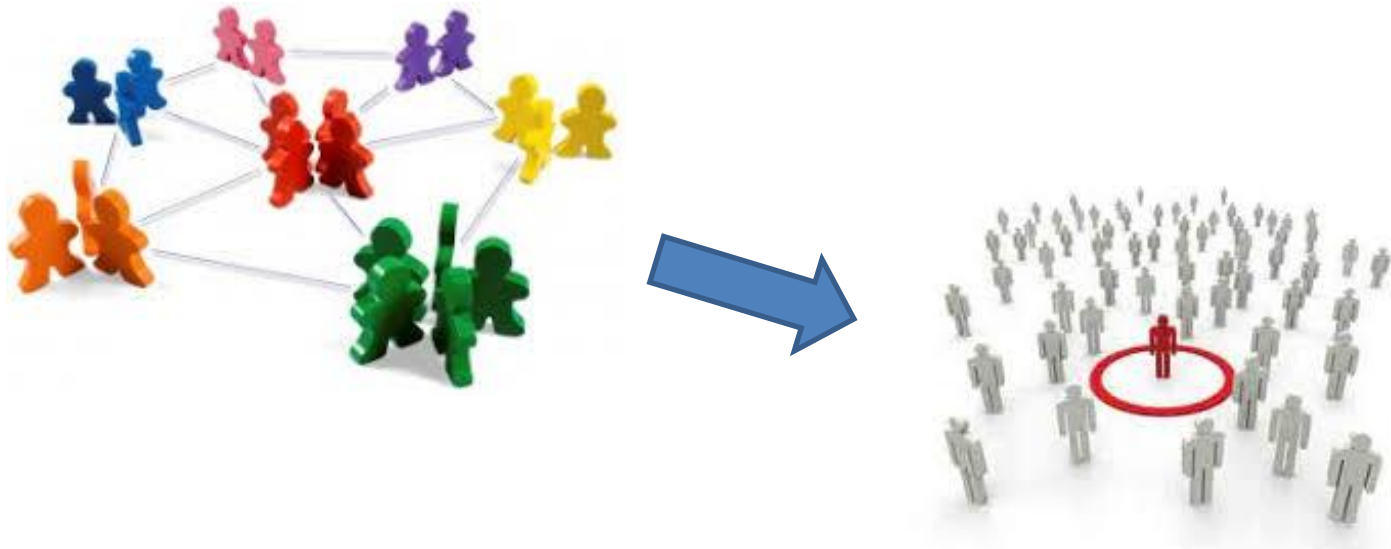
Sociální problém

- Společnost je tvořena jedinci kotvenými v četných sociálních vazbách v rámci řady skupin (rodina, přátelé, spolupracovníci)
- Moderní společnost založená na ekonomickém růstu (konzumu) způsobuje rozmělnění sociálních vazeb
- Erozní faktory: Individuální svoboda + instituce + racionalizace + komodifikace + globalizace

Sociální problém

- Společnost je tvořena jedinci kotvenými v četných sociálních vazbách v rámci řady skupin (rodina, přátelé, spolupracovníci)
- Moderní společnost založená na ekonomickém růstu (konzumu) způsobuje rozmělnění sociálních vazeb
- Erozní faktory: Individuální svoboda + instituce + racionalizace + komodifikace + globalizace

Sociální problém

- mezigenerační nepochopení
- xenofobie

- rostoucí počet osamocených osob
- nárůst duševních onemocnění (4x za 10 let, 5% obyv. v 2016)
- tlak na potřebu růstu institucí (zdravotní, sociální)

Východiska k řešení

- Společenství (územní komunita) je právě tak silné, nakolik jsou silné vztahy mezi členy.
- Fungující společenství lépe identifikuje a řeší problémy.
- Fungující společenství lépe distribuuje zdroje (informace) a proto je odolnější vůči vnějším vlivům (sociální kapitál).

Komunitní práce

Cílem komunitní práce je usilování o sociální změnu, kterou uskutečníme prostřednictvím analýzy sociální situace a utvářením vztahů sociálního pracovníka a komunity a **vzájemných vztahů mezi skupinami uvnitř komunity.**

Komunitní práce

- V ČR byla tradice komunitní práce přerušena po druhé sv. válce.
- Problém ve vymezení komunity
- Současná sociální legislativa vymezuje terapeutickou komunitu, dále vyloučenou komunitu,
- Územní plánování a regionální rozvoj pracuje se skupinami osob žijících na daném území.

Principy komunitní práce

- aktivizace členů komunity,
- participace vedoucí ke spolurozhodování,
- zplnomocnění, jež představuje uschopnění členů komunity, kteří tak mohou převzít řízení komunity.
- kolektivní spolupráce, vyznačující se vzájemnou solidaritou, pomocí, respektem, důvěrou, dobrovolností, rovnocenností, otevřeností
- sdílená zodpovědnost členů komunity

Socio-kulturní animace

- Za kolébku socio-kulturní animace je pokládána Francie (přelom 19. a 20. století).
- *Vzdělávací rozměr jako osobní rozvoj*
- *Sociální rozměr jako podpora skupiny a společenství ke zvýšení jejich aktivity*
- *Kulturní rozměr jako podpora kreativity prostřednictvím různého vyjadřování*

Socio-kulturní animace

Socio-kulturní animace a komunitní sociální práce (pojetí Taylora a Robertse)

- komunitní rozvoj, který podporuje dobrovolnickou činnost, vytváření svépomocných skupin a sociální sítě
- komunitní vzdělávání, podporující integraci specifické skupiny obyvatel skrze různé vzdělávací programy (Hartl, 1997).

Socio-kulturní animace

Skládá se z mnohých postupů, jež motivují a spouštějí tvůrčí potenciál, jehož cílem je:

- realizace kreativních akcí,
- integrace lidí do společnosti,
- duchovní růst,
- snaha o probuzení touhy po poznání, touhy po vytvoření přirozené kultury, která bude podporovat jejich kulturní a společenskou činnost.

Socio-kulturní animace

- **Aktivní animace** považuje lidi za participující činitele, kdy úkolem animátora je pomoci jim najít svůj smysl, k čemuž využívají pozorování interakcí mezi nimi a jejich životním prostředím.
- **Pasivní animace** představuje poskytování služeb, díky kterým zasazujeme neaktivního jedince do společenského života, čímž ho „oživujeme“ (Smith, 1999, 2009).

ClubCafé Pessoa

- Zahájilo svoji činnost v roce 2015
- Spolupracuje s ÚSP FF UHK a dále s ESEC v Coimbře v Portugalsku (Mario Montéz)
- Příjemný a nekuřácký **prostor**, který dává příležitost dobrovolníkům z řad občanů Hradce Králové rozvíjet své tvůrčí aktivity, předávat zkušenosti a přispívat k rozvoji komunitního života.
- Komunitní dobrovolnictví představuje **nový typ dobrovolnictví**, zaměřený na podporu společenského života komunity (formou přípravy a účastí na místních kulturních či osvětových akcích, udržování místních zvyků či tradic).

ClubCafé Pessoa

- Pro srozumitelnost a snadnou identifikaci prostoru byl zvolen formát klubové kavárny, která nabízí občerstvení na nekomerčním principu.
- Její kapacita je 20 míst.
- Jméno "Pessoa" nese nejen po slavném portugalském básníkovi Fernandu Pessooovi, v portugalskéštině navíc znamená toto slovo "člověk" či "osoba".
- Nedílnou součástí ClubCafé Pessoa je také propagace portugalské kultury.

ClubCafé Pessoa

- Název projektu: Využití socio-kulturní animace jako inovativního nástroje komunitní sociální práce
- Číslo: OPZ/2.2/071/0007718
- Trvání: 1. 5. 2018 – 30. 4. 2020
- Cílem projektu je vytvořit a ověřit metodiku socio-kulturní animace, jako inovativního nástroje komunitní sociální práce využitelného v systému sociálních služeb v ČR. Proběhne specifické vzdělávání sociokulturních animátorů a vznikne hloubková evaluační studie dopadů (výstupem bude ucelený popis metodiky socio-kulturní animace).

Dopady na životní svět jedince

- Evaluace dopadů na životní světy návštěvníků CCP
- Kvalitativní výzkum (analýza narativních rozhovorů)

Informant/ka	Stav	Počet roků využívání služby
Anna	svobodná	2
Boleslav	ženatý	2,5
Cecílie	svobodná	2
David	svobodný	1,5
Eduard	svobodný	1

- Z hlediska vymezení cílové skupiny sociální práce se jedná o osoby, které mají oslabené schopnosti z důvodu věku (senioři), nepříznivého zdravotního stavu (duševní onemocnění) a pro krizovou sociální situaci (ztráta blízké osoby, ztráta smyslu existence, apod.).

Dopady na životní svět jedince

Anna

- **Počátek** (neplánované početí, zázračné zrození, krásné dětství v nefungující rodině)
- **Pád na dno** (studium, deprese, sebevražedné myšlenky)
- **Cesta ke štěstí** (naplnění křesťanstvím a Bohem, první vztah, nová poznání, zasnoubení)
- **Pád dolů** (rozchod s partnerem, změna osobnosti)
- **Cesta ke stabilizaci** (bydlení u rodičů, koupě vlastního bytu a čekání na lepší budoucnost)

Dopady na životní svět jedince

Boleslav

- **Počátek** (narození s tělesným postižením, nezdařená léčba)
- **Období dětství** (vyrovnávní se se zdravotním omezením, kompenzace)
- **Období adolescence** (důležité období rozvoje, rozhodování o životě)
- **Pád na dno** (přetěžování s důsledkem velkých zdravotních komplikací)
- **Období vrcholu** (období jeho 40–50 let, pokračování v profesi, období naplnění, spokojenosti)
- **Před důchodové období** (přetěžování s důsledkem velkých zdravotních komplikací, ztráta iluzí, schopností, síly, ztráta aktivit)
- **Příprava na konec života** (doba nemocí, poslední rok života)

Dopady na životní svět jedince

David

- **Počátek** (narození velmi mladým rodičům)
- **Zrození nestability** (rozvod rodičů, život s otcem a jeho partnerkou, hledání identity)
- **Nahrazování rodiny** (hledání přátel, nahrazujících funkce rodiny)
- **Předčasné dospívání** (problémy v pubertě, nezapadnutí do kolektivu, šikana)
- **Postavení se na vlastní nohy** (odstěhování od rodičů, studium, počátek kariéry)
- **Volání po uznání** (neuznání životního a pracovního stylu od rodiny)
- **Hledání cesty k další životní etapě** (potřeba životní partnerky, založení rodiny, sdílení života)

Dopady na životní svět jedince

Eduard

- **Počátek** (narození, získávání zkušeností a síly na následující životní období)
- **Nejlepší životní období** (období dětství a studií)
- **Nejhorší životní období** (nezaměstnanost, sociální izolace)
- **První zaměstnání** (nespokojenost, odchod ze zaměstnání po krátké době)
- **Druhé zaměstnání** (současné zaměstnání, potřeba pochopení od kolegů a zaměstnavatele)
- **Období sebeuvědomění svých potřeb** (práce s psychologem, hledání společenských aktivit)
- **Sociální inkluze** (osobní rozvoj a naplňování svých potřeb)

Dopady na životní svět jedince

- Informanti pociťovali potřebu kontaktu s jinými (málo příležitostí)
- Informanti cítili potřebu něco dělat, ale možnosti jejich okolí nenabízely prostor pro seberealizaci.
- Informanti prožívali v CCP pozitivní pocit přijetí (cítili se příjemně, nevnímali žádné překážky pro zapojení, pociťovali povzbuzování).
- Informanti pociťovali větší energii (aktivizace, podnícení novými tématy).
- Zdůrazňovali možnost být mezi lidmi, se kterými mohou mluvit (také přenášení diskusních témat mimo CCP).
- Někteří informanti reflektovali změny ve vlastních schopnostech a kompetencích (seberozvoj).
- Jeden informant reflektoval, že mu aktivity CCP pomáhají v lepších chápání vlastní identity a překonávat překážky při navazování vztahů s druhými.
- Respondenti reflektovali pocit sebeuspokojení z aktivního sociálního kontaktu.
- Dva respondenti uvedli, že se jim zvýšila sebedůvěra, což jim pomohlo najít si zaměstnání (našli odvahu).

Inovativnost zvoleného řešení

- Spojení sociálního podniku a komunitní práce = udržitelnost, zejména ekonomická, ale také politická
- Větší motivace participantů (snižování závislosti na institucích, přechod z pasivity do aktivity).
- Deinstitutionalizace sociální práce (sociální pracovník je animátorem, stojí spíše v pozadí a nechává účastníky, aby si hledali svoji cestu).
- Využití potenciálu účastníků k učení (sebezdokonalování) sebe i druhých.
- Vytváření dlouhodobějších vazeb s jinými lidmi (prevence vzniku závislosti na službě)

Použitá literatura

- HARTL, Pavel. *Komunita občanská a komunita terapeutická*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-85850-45-1.
- KALCHEVA, Aneliya. *Theoretical and historical aspects of socio-cultural animation*. [online]. Trakia University in Bulgaria. 2016. [cit. 10. 10. 2017]. Trakia Journal of Sciences, 203-206 p. Dostupné z: <http://www.uni-sz.bg/tsj/Vol.14,%20N%203,%202016/A.Kal4eva.pdf>
- MATOUŠEK, Oldřich. *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-548-2.
- MOULINIER, Pierre. The training of cultural animators. [online]. France. 1980. [cit. 27. 10. 2017]. Cultural development:documentary dossier Vol.: 18 - 19. Dostupné z: <http://unesdoc.unesco.org/images/0004/000426/042694eb.pdf>
- SMITH, Mark, K. *Animateurs, animation and fostering learning and change, the encyclopedia of informal education*. [online]. London 1999, 2009. Dostupné z: www.infed.org/mobi/animateurs-animation-learning-and-change (accessed Feb 05, 2016).

Děkuji za pozornost

Institute of Social Work

Faculty of Arts, University of Hradec Králové
Rokitanského 62
500 03 Hradec Králové
Czech Republic
www.uhk.cz/usp

ClubCafé Pessoa

Občanské poradenské středisko, o.p.s.
Československé armády 543
500 03 Hradec Králové
Czech Republic
www.ops.cz

